

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoCsp/28/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8519200579
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8519200579.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobcov: 1./ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v C., D. E. F. G. XXX/XX a 2./ H. B., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v C., D. E. F. G. XXX/XX, právne zastúpených JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom vo Svidníku, na ul. Sovietskych hrdinov č. 163/66, proti žalovaným: 1./ Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom v Bratislave, na ul. Tomášikovej č. 48, IČO: 00 151 653, právne zastúpenému Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom v Košiciach, na ul. Bočnej č. 10, IČO: 36 863 017 a 2./ EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Pajštúnskej č. 5, IČO: 35 724 803, právne zastúpenému Remedium Legal, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Pajštúnskej č. 5, IČO: 53 255 739, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 999,18 eur s prísl. a určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, o odvolaniach žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 29.04.2022 č.k. 4Csp 9/2019-349, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobcom v 1. a 2. rade sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania voči žalovaným v 1. a 2. rade v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému v 1. rade povinnosť zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade sumu vo výške 49,18 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 49,18 eur od 31.07.2019 do zaplatenia a žalovanému v 2. rade povinnosť zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade sumu vo výške 950 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 950 eur od 30.07.2019 do zaplatenia. Ďalej určil, že zmluvné podmienky uvedené v zmluve o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2008 v časti I. Základné podmienky bod 1 v znení: „Spracovateľský poplatok: 2.699,- Sk uhradený z prostriedkov úveru a Poplatok za správu úveru 60,- Sk mesačne“, sú neprijateľné.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej dňa 04.06.2008 bola medzi žalovaným v 1. rade ako veriteľom a žalobcami ako dlžníkmi uzavretá zmluva o splátkovom úvere, na základe ktorej bol žalobcom poskytnutý spotrebný úver – bezúčelový vo výške 110.000,- Sk (3.651,33 eur) pri premenlivej úrokovej sadzbe 11,75 % ročne. Úver bol žalovaným poskytnutý jednorazovo bezhotovostne a spracovateľský poplatok bol dojednaný vo výške 2.699,- Sk (89,59 eur), pričom tento bol uhradený z prostriedkov úveru. Poplatok za správu úveru bol dojednaný vo výške 60,- Sk (1,99 eur). Dátum splatnosti prvej splátky bol dňa 20.07.2018, počet splátok 119 a splátky boli splatné mesačne vždy ku 20-temu dňu kalendárneho mesiaca. Výška splátky bola dojednaná na sumu 1.635,- Sk (54,27 eur). Konečná splatnosť úveru bola dňa 20.05.2018, RPMN za úver predstavovala 14,35 % a priemerná

RPMN ku dňu podpisu zmluvy o úvere bola vo výške 14,53 %. Žalobcovia čerpali úver dňa 04.06.2008 vo výške 107.301,- Sk a v sume 2.699,- Sk za spracovateľský poplatok. Pre neplnenie si povinností zo strany žalobcov boli títo vyzvaní na predčasné splatenie úveru v celkovej výške 2.891,21 eur. Zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 23.10.2015 došlo k postúpeniu pohľadávky zo Zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2008 zo žalovaného v 1. rade na žalovaného v 2. rade. So žalovaným v 2. rade predloženej špecifikácie pohľadávok vyplýva, že žalobcovia zaplatili doteraz sumu 5.254,59 eur, z toho pred postúpením pohľadávky žalovanému v 1. rade sumu 4.304,71 eur, t.j. do 23.10.2015 a po postúpení pohľadávky žalovanému v 2. rade sumu 950 eur. Podanou žalobou si žalobcovia uplatnili nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 49,18 eur od žalovaného v 1. rade a v sume 950 eur od žalovaného v 2. rade.

Dňa 31.10.2018 žalobcovia absolvovali v Prešove konzultáciu u Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, kde sa dozvedeli, že Zmluva o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2018 je podľa názoru tohto združenia zmluvou bezúročnou a bez poplatkov. Rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 13.06.2019 vydaným vo veci 6Csp/1/2019 bola žaloba žalovaného v 2. rade, ktorou požadoval od žalobcov zaplatenie sumy 1.768,69 eur s príslušenstvom zo Zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2008, zamietnutá. Úver poskytnutý na základe tejto zmluvy sa považoval za bezúročný a bez poplatkov. Podľa odôvodnenia tohto rozsudku zmluva zo dňa 04.06.2008 neobsahuje správny údaj o celkovej výške úveru a o ročnej percentuálnej miere nákladov. Predmetná zmluva tak neobsahovala zákonom stanovené podstatné náležitosti podľa zákona o spotrebiteľských úveroch platného a účinného v čase jej uzavretia. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 31.07.2019.

V prípade úveru vo výške 110.000,- Sk (3.651,33 eur) suma 2.699,- Sk (89,59 eur) predstavujúca spracovateľský poplatok, mala byť a aj bola uhradená pri uzatvorení úverovej zmluvy z prostriedkov úveru. Je teda nepochybné, že žalovaný v 1. rade do spotrebiteľského úveru zahrnul i spracovateľský poplatok. Súčasťou celkovej výšky spotrebiteľského úveru nie je spracovateľský poplatok, pretože uvedený poplatok treba považovať len za náklady spotrebiteľského úveru. Už samotný zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 2 písm. a) a písm. c) rozlišoval medzi spotrebiteľským úverom a celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom. Celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa rozumeli všetky náklady, vrátane úroku a poplatkov, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný do celkovej výšky spotrebiteľského úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, ide o postup v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti veriteľa, ktorý mohol podstatne narušiť ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutiu úveru, pričom takéto konanie zákonodarca považuje za nekalú obchodnú prax a súčasne ju zakazuje. Žalobcom bol teda poskytnutý v skutočnosti úver nie vo výške 110.000,- Sk (3.651,33 eur), ale vo výške 107.301,- Sk (3.561,74 eur).

Ak zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 4 ods. 2 písm. e) vyžadoval, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala celkovú výšku a menu poskytnutého spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, je nepochybné, že celková výška úveru musela byť uvedená správne. S absenciou tejto náležitosti bola spájaná sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru (§ 4 ods. 3 Zákona o spotrebiteľských úveroch).

Súdny dvor Európskej únie vo veci C-377/14 svojim rozsudkom zo dňa 21.04.2016 vyslovil, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48/ES, ako aj bod I prílohy 1 tejto Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V tomto rozsudku Súdny dvor Európskej únie skonštatoval, že ak pojem „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“ je vymedzený v článku 3 písm. h) Smernice 2008/48 ako „súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom“, vyplýva z toho, že pojmy „celková výška úveru“ a „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ sa vzájomne vylučujú a celková výška úveru preto nemôže zahŕňať sumy, ktoré vstupujú do celkových nákladov na úver pre spotrebiteľa. Do celkovej výšky úveru v zmysle článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 Smernice 2008/48 nemožno zahrnúť nijakú zo

súm určených ako odmenu za záväzky dohodnuté z dôvodu predmetného úveru, ako sú administratívne poplatky, úroky, provízie a akékoľvek ďalšie poplatky, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť.

Nesprávne uvedená výška spotrebiteľského úveru má nepochybne vplyv aj na ďalšiu náležitosť zmluvy o úvere, vyplývajúcu z ust. § 4 ods. 2 písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorou je ročná percentuálna miera nákladov. Ročnou percentuálnou mierou nákladov (RPMN) v súlade s ust. § 2 písm. d) Zákona o spotrebiteľských úveroch, sa rozumela sadzba, ktorá sa aplikovala na výpočet podľa prílohy tohto zákona z hodnoty celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný v 1. rade pri výpočte RPMN do celkovej výšky úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od výšky úveru. S neuvedením ročnej percentuálnej miery nákladov, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške, je spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v súlade s ust. § 4 ods. 3 Zákona o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

Ak zákon vyžadoval v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvádzať ročnú percentuálnu mieru nákladov vypočítanú podľa vzorca uvedeného v prílohe k zákonu, je nepochybné, že spotrebiteľ mal byť oboznámený nielen s ročnou percentuálnou mierou nákladov, ale aj s matematickým výpočtom, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN. Ako inak by spotrebiteľ mohol preveriť správnosť takéhoto výpočtu RPMN, ako jednej z podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, umožňujúcej posúdiť výhodnosť úveru, čo nepochybne má zásadný vplyv na jeho rozhodnutie vstúpiť do úverového vzťahu s veriteľom. Je nemysliteľné od spotrebiteľa očakávať, aby len na základe údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov uvedenej v zmluve mohol posúdiť správnosť tejto náležitosti zmluvy.

Je potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 20.09.2018, vydaný vo veci C-448/17, v ktorom Súdny dvor EÚ uviedol, že článok 4 ods. 2 Smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu a jednak neuvádza úrokovú sadzbu, táto okolnosť je rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného ustanovenia.

Súdny dvor EÚ v tejto súvislosti dodal, že spotrebiteľa v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku. Súdny dvor EÚ už pritom v súvislosti so Smernicou 87/102 rozhodol, že vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa sledovaný touto Smernicou pred nespravodlivými úverovými podmienkami a na to, aby sa mu umožnilo poznať všetky podmienky budúceho plnenia uzatvorenej zmluvy, článok 4 uvedenej Smernice vyžaduje, aby dlžník pri uzavretí zmluvy poznal všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

V súlade s článkom 4 ods. 1 a 2 Smernice 87/102 musí byť zmluva o úvere uzavretá písomne, pričom písomné vyhotovenie musí obsahovať uvedenie RPMN, ako aj uvedenie podmienok, za ktorých môže byť táto miera zmenená. Článok 1a tejto Smernice stanovuje metódu výpočtu RPMN a vo svojom ods. 4 písm. a) spresňuje, že sa musí vypočítať v dobe uzatvárania zmluvy. Táto informácia pre spotrebiteľa o celkových nákladoch úveru vo forme miery vypočítanej podľa jednotného matematického vzorca, má preto podstatný význam.

V dôsledku toho neuvedenie, resp. nesprávne uvedenie RPMN v zmluve o úvere môže predstavovať rozhodujúci prvok v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka tejto zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku

4 Smernice 93/13. Ak to tak nie je, tento vnútroštátny súd je oprávnený posúdiť nekalú povahu takejto podmienky v zmysle článku 3 tejto Smernice. Spotrebiteľ v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

Vzhľadom na vyššie uvedené sa poskytnutý úver pokladá za bezúročný a bez poplatkov, preto sa súd už nezaoberal ostatnými námietkami týkajúcimi sa bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. V prípade posúdenia týchto námietok v prospech žalobcov alebo v prospech žalovaných by sa nezmenilo nič na tom, že úver je posudzovaný ako bezúročný a bez poplatkov. Žalobcovia tak boli povinní zo Zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2008 vrátiť žalovanému v 1. rade, resp. žalovanému v 2. rade len sumu reálne poskytnutého úveru, teda sumu istiny úveru 107.301,- Sk (3.561,74 eur). Suma, ktorú žalobcovia zaplatili nad túto čiastku, či už žalovanému v 1. rade alebo žalovanému v 2. rade, predstavuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, nakoľko ide o plnenie z čiastočne neplatného právneho úkonu v zmysle vyššie uvedenej zákonnej fikcie o bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru, keďže žalovaný v 1. rade, resp. žalovaný v 2. rade mali nárok len na vrátenie istiny úveru.

Vo vzťahu k žalovanými vznesenej námietke premlčania sa poukázalo na to, že táto námietka premlčania nebola dôvodne vznesená a preto sa na ňu neprihliadalo.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého nárok možno odvrátiť námietkou premlčania. Použitie tohto spôsobu obrany má za následok zánik nároku patriaceho k obsahu práva. Súd sa môže zaoberať vznesenou námietkou premlčania bez toho, aby skúmal samotnú existenciu subjektívneho práva veriteľa. Premlčaním (na rozdiel od preklúzie) právo samo osebe nezániká, len sa oslabuje v tej svojej zložke, ktorá predstavuje nárok. Subjektívne právo aj po aplikácii námietky premlčania trvá ďalej vo forme naturálneho záväzku, ktorého uplatniteľnosť je ale obmedzená na dobrovoľné splnenie povinným.

Pri premlčaní práva na vydanie bezdôvodného obohatenia zákon ustanovuje kombinované premlčacie doby, a to subjektívnu dvojročnú a objektívnu trojročnú, v prípade úmyselného bezdôvodného obohatenia desaťročnú. Odlíšny a na sebe nezávislý je začiatok a priebeh ich plynutia aj ich skončenie. Pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby je rozhodujúci okamih, kedy k získaniu bezdôvodného obohatenia skutočne došlo. Pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať zo skutočnej, nie z predpokladanej vedomosti oprávneného o tom, že na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia došlo a kto ho získal. Touto vedomosťou ustanovenie § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemieni znalosť právnej kvalifikácie, ale skutkových okolností, z ktorých možno zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby možno spájať s okamihom, v ktorom si žalobca musel byť vedomý toho, že bez existujúceho právneho dôvodu plnenia previedol na účet žalovaného vyššiu čiastku. Významné nie je, či oprávnený subjekt má právne znalosti, aby bol subjektívne schopný posúdiť tieto skutkové okolnosti a zistiť, že zmluva, podľa ktorej plnil, je neplatná. Nejde o vedomosť právnej kvalifikácie podľa § 107 Občianskeho zákonníka, ale o znalosť skutkových okolností, z ktorých možno zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť. Nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto bezdôvodného obohatenia dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr.

Vo vzťahu k dĺžke subjektívnej premlčacej lehoty bolo prihliadnuté aj na závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/268/2021 zo dňa 28.02.2022. Ďalej sa poukázalo aj na ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.09.2021 sp. zn. 5Cdo/29/2021, ako aj na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7CoCsp/36/2021 zo dňa 28.02.2022 a 5CoCsp/22/2021 zo dňa 20.01.2022, kde boli posudzované nároky z obdobných zmlúv o spotrebiteľských úveroch.

Podstatnou skutkovou okolnosťou, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, je vedomosť o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaných sa žalobcovia dozvedeli od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, pričom o tom predložili aj prehlásenie tohto združenia zo dňa 04.04.2019. V tomto prehlásení združenie informovalo žalobcov na osobnom stretnutí dňa 31.10.2018 o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane veriteľa vo výške 1.056,70 eur, pričom mu odporučilo obrátiť sa ohľadom právnych služieb na advokáta. Dňa 31.10.2018 žalobcovia splnomocnili svojim zastupovaním JUDr. Igora Šafranka, ktorý vo veci podal žalobu. Bližšie uvedená časová postupnosť jednotlivých krokov žalobcov súvisiaca s ich snahou získať vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaných nasvedčuje tomu, že žalobcovia ešte pred návštevou Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia nemali. Subjektívna dvojročná premlčacia doba začala plynúť v októbri 2018. Najneskôr sa však žalobcovia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru zo Zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2008 mohli dozvedieť z rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 13.06.2019 vydanom vo veci 6Csp/1/2019, ktorým bola konštatovaná táto bezúročnosť a bezpoplatkovosť, avšak v tom čase už bola podaná žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorého nárok na vydanie je predmetom tohto konania.

Zmluva o splátkovom úvere zo dňa 04.06.2008 tvorila jeden celok a žalobcovia z titulu tejto zmluvy uhradili najprv žalovanému v 1. rade, neskôr žalovanému v 2. rade plnenia v priebehu niekoľkých rokov, pričom poslednú úhradu realizovali dňa 05.03.2018 žalovanému v 2. rade, čo vyplýva z vyjadrenia žalovaného v 2. rade doručeného súdu dňa 08.10.2021. Ak žalovaní dlhodobo získavali bezdôvodné obohatenie prijímaním plnení bez právneho dôvodu, nárok žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia musí rovnako ako zmluva o splátkovom úvere, z ktorej tento nárok vznikol, tvoriť jeden celok. V tomto prípade premlčacie doby začínajú plynúť až po skončení bezdôvodného obohacovania sa. K poslednej úhrade zo strany žalobcov došlo dňa 05.03.2018 a teda až týmto dňom sa bezdôvodné obohacovanie žalovaných skončilo. Žaloba na súde bola podaná dňa 31.04.2019, teda pred uplynutím akejkoľvek z lehôt upravených v ust. § 107 Občianskeho zákonníka

Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov o ďalšie ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ust. § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak Civilný sporový poriadok v ust. § 298 umožňuje súdu v rozsudku aj bez návrhu vysloviť neprijateľnosť určitej zmluvnej podmienky a dokonca v prípade uloženia povinnosti vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie priamo ukladá povinnosť uviesť vo výroku rozsudku

znenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, je nepochybné, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, priamo vyplýva aj z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že predmetom konania môže byť i žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha len určenia neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky.

Vo vzťahu k poplatku za správu úveru sa poukázalo na ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014 s prechodným ustanovením § 879p Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovením § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014.

Spracovateľský poplatok je neprijateľný z dôvodu jeho neurčitosti, keďže by mal korešpondovať konkrétne identifikovanému predmetu plnenia. Teda musí ísť o služby sledujúce záujmy spotrebiteľa a nie dodávateľa. Explicitne je to vyjadrené v ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka. Žalovaní nešpecifikovali, aké skutočné plnenie dostávajú spotrebiteľia, za ktoré mali zaplatiť už v čase poskytnutia úveru poplatok vo výške 2.699,- Sk (89,59 eur). Bezpodmienečne sa vyžaduje, aby sa ním platilo skutočné plnenie spotrebiteľom, slúžiace ich záujmom, o ktorý prípad však u spracovateľského poplatku nejde. Takéto vedľajšie plnenie si žalobcovia zjavne neobjednali, ani individuálne nevyjednali a neslúži na ich prospech, ale výlučne na prospech dodávateľa, čím nadobúda vlastnosť neprijateľnosti, čo dopadá rovnako aj na poplatok za správu úveru 60,- Sk (1,99 eur) mesačne odo dňa uzatvorenia zmluvy o úvere.

Ohľadom námietky žalovaných k aktívnej legitimácii žalobcov, keďže podľa ich názoru nebolo špecifikované, ktorý zo žalobcov vykonával úhradu, súd uviedol, že je neopodstatnená. Obaja žalobcovia sú manželmi a obaja boli dlžníkmi v predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere. Pokiaľ aj úhradu dlhu realizoval len jeden zo žalobcov, išlo o platby z prostriedkov bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a preto nárok na ich vrátenie titulom vydania bezdôvodného obohatenia majú obaja žalobcovia.

Žalobcovia, vzhľadom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru poskytnutého žalovaným v 1. rade, tento vo vzťahu k žalovanému v 1. rade podľa predloženej špecifikácie preplatili v sume 653,38 eur, keď spolu splátkami za obdobie od 30.06.2008 do 21.10.2015 uhradili sumu v celkovej výške 4.304,71 eur. Žalobcovia vo vzťahu k žalovanému v 1. rade si však uplatnili iba sumu 49,18 eur, a preto iba táto suma im mohla byť priznaná. Po postúpení pohľadávky žalovaným v 1. rade na žalovaného v 2. rade žalobcovia uhradili žalovanému v 2. rade splátkami za obdobie od 27.11.2015 do 05.03.2018 sumu 950,- eur, čo bolo rovnako nad rámec poskytnutej istiny úveru.

S prihladnutím na uvedené súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel.

Výrok o trovách odôvodnil ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p.

Proti tomuto rozsudku podali odvolania obaja žalovaní. Žalovaný v 1. rade navrhol rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalobcom v 1. a 2. rade zaplatiť sumu vo výške 49,18 eur s prísl. a vo výroku o určení zmluvných podmienok za neprijateľné zmeniť tak, aby žaloba v tejto časti bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že otázka premlčania žalobného nároku na vydanie plnenia z údajného bezdôvodného obohatenia nebola správne posúdená. Súdny dvor EÚ totiž v rozsudku C-485/19 určite neoznačil za neprijateľnú ústrednú črtu vnútroštátnej regulácie premlčania nárokov z bezdôvodného obohatenia, ktorým je kombinované pôsobenie subjektívnej a objektívnej premlčacej doby, ktorá mu pritom bola známa, ako dokazuje bod 10 rozsudku C-485/19. Zapodieval sa výlučne partikulárnou otázkou a to, či možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, ak začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby pripadá na okamih, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu a výlučne na túto otázku odpovedal záporne. Prvoinštančný súd námietku premlčania posudzoval, ako keby sa mala uplatňovať iba subjektívna premlčacia doba, plynúca od okamihu, keď spotrebiteľia mali získať vedomosť o údajnom preplácaní úveru. Prvým vážnym nedostatkom napadnutého rozsudku je, že vôbec nebola ustálená a aplikovaná akákoľvek objektívna premlčacia doba, ktorá sa mala vzťahovať na uplatnený nárok žalobcov. Nárok uplatnený žalobcami nebol pomeriavaný žiadnou objektívnou premlčacou dobou a teda súd prvej inštancie sa svojvoľne rozhodol neaplikovať úplnú právnu normu, ktorá mala byť použitá na jeho posúdenie. Žiaden z korektívov, ktoré sú v špecifickej oblasti ochrany spotrebiteľa zavedené a uplatňované za účelom vyvažovania právneho postavenia spotrebiteľa a dodávateľa, nezahŕňa časovo neohraničené tolerovanie úplnej pasivity spotrebiteľa, naopak, aj od spotrebiteľa je nutné očakávať určitú mieru záujmu a starostlivosti o ochranu jeho vlastných práv. Nemožno považovať vôbec za neprimerané, aby aj nároky spotrebiteľa podliehali objektívnej premlčacej dobe, v rámci ktorej má vyhľadať potrebnú právnu pomoc a požiadať o preskúmanie zmluvného vzťahu, ktorého je alebo bol súčasťou. Aj v Slovenskom právnom poriadku existuje celý rad legislatívnych a inštitucionálnych nástrojov, ktoré sú k dispozícii spotrebiteľovi za účelom ochrany jeho práv a to vrátane prípadov, ak mu jeho majetková situácia neumožňuje znášať výdavky s tým obvykle spojené. V prejednávanej veci bolo preto úlohou súdu prvej inštancie, aby aj z týchto hľadísk posúdil nárok uplatnený žalobcami a ohraničil ho objektívnou premlčacou dobou s presne stanoveným začiatkom odkedy mala začať plynúť. V odôvodnení rozsudku nič nenasvedčuje tomu, že by tak súd učinil, práve naopak, miesto hľadania riešenia vyhovujúceho imperatívu spravodlivej rovnováhy, uprednostnil extrémne jednostranné riešenie v prospech žalobcov. Porušil tak nielen svoju povinnosť posúdiť vec zo všetkých do úvahy prichádzajúcich hľadísk, ale najmä povinnosť aplikácie relevantnej právnej normy, z ktorej bol úplne vypustený inštitút objektívnej premlčacej doby. Ak sa súd pritom odvolal na závery rozsudku C-485/19, ide zároveň o zjavné právne pochybenie, keďže z neho vyplýva len neprijateľnosť viazania začatia jej plynutia na okamih uskutočnených platieb, nie však neprijateľnosť objektívnej premlčacej doby ako takej.

Procesne nekorektný a nevyhovujúci je spôsob, akým bolo vykonané dokazovanie v otázke nadobudnutia vedomosti spotrebiteľov o preplácaní úveru a obzvlášť nevieryhodnosť dôkazu, z ktorého bol príslušný skutkový záver získaný. Zistenie určitej vedomosti fyzickej osoby z písomného prehlásenia právnickej osoby odporuje predovšetkým princípom ústnosti, priamosti a bezprostrednosti civilného sporového procesu, ktoré vyžadujú, aby súd použil také dôkazné prostriedky, ktoré umožňujú, aby poznanie sporných skutočností bolo čo najviac bezprostredné. Niet najmenšieho dôvodu, aby sa uprednostnilo akési písomné stanovisko na spore nezúčastneného subjektu, navyše vyhodnotenú až ex post po udalosti, ktorá má ním byť zaznamenaná. V tomto konkrétnom prípade išlo o vyhlásenie zo dňa 04.04.2019 popisujúce udalosť, ku ktorej malo údajne dôjsť 31.10.2018. Došlo takto k obídeniu zákonných pravidiel o výsluchu svedka, ako aj o výnimočnosti písomnej výpovede svedka (§ 196 ods. 3 C.s.p.), ktorá môže byť odôvodnená len hospodárnosťou konania a bez ujmy voči povinnostiam podľa § 196 ods. 2 C.s.p.

Ústredný argument o podhodnotení ročnej percentuálnej miery nákladov je úplne svojvoľný, postrádajúci akúkoľvek oporu vo vykonanom dokazovaní alebo v akomkoľvek inom procesnom postupe súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie v celom priebehu konania toleroval flagrantnú pasivitu žalobcov pri splnení povinnosti tvrdenia. Údajne nesprávny zmluvný údaj o výške spotrebiteľského úveru, resp. o hodnote RPMN bol prezentovaný ako nejaký samozrejmy fakt a nie ako absolútne zásadná skutočnosť,

na podporu ktorej boli žalobcovia povinní predniesť konkrétne prostriedky procesného útoku. Ani v spotrebiteľskom spore nie je spotrebiteľ oslobodený od riadneho splnenia povinnosti tvrdiť rozhodujúce skutočnosti. Túto povinnosť nemôže splniť niekto iný ako žalobca a jeho pasivita nemôže byť ani korigovaná zásahom súdu. Nesplnenie povinností relevantne tvrdiť rezultuje do procesnej sankcie v podobe prehry sporu. Žalobca nemôže byť zbavený tejto povinnosti napr. len preto, že v prebiehajúcom spore je podstatným obsahom relevantnej normy matematický vzorec výpočtu RPMN, ktorý vyzerá zložito. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom dňa 04.06.2008 nevyplýva povinnosť uvedenia matematického výpočtu ako veriteľ dospel k určitej výške RPMN a už vôbec nemohla byť absencia takejto náležitosti sankcionovaná bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru.

Pri určení neprijateľnosti zmluvných podmienok o spracovateľskom poplatku a o poplatku za správu úveru, bola úplne ignorovaná obligatórna podmienka preventívneho pôsobenia určovacej žaloby, ktorá mala byť prostriedkom na eliminovanie právnej neistoty a spornosti v právnom vzťahu a ktorej účelom má byť poskytnutie ochrany právu ešte predtým, než dôjde k jeho porušeniu a vytvoriť pevný právny rámec, ktorý bude zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Je totiž výrazom dlhodobej a nikdy nespochybňovanej domácej tradície sporového procesného práva, že určovacia žaloba nesmie slúžiť na riešenie akademických alebo hypotetických otázok, keď sa prípadný určovací rozsudok nemôže nijako pozitívne prejavíť v právnej sfére konkrétneho žalobcu a už vôbec nesmie byť nástrojom šikanózných praktík, keď by napr. iniciovanie množstva typovo podobných súdnych sporov bolo motivované výlučne snahou o získanie náhrady trov právneho zastúpenia. Určovací výrok by teda nemal byť prípustným bez toho, aby žaloba súčasne prezentovala aspoň nejaké konkrétne skutočnosti odôvodňujúce jeho praktický význam pre žalobcovu právnu sféru.

Ešte významnejšie však pôsobí špecifická okolnosť sporu, a to že napadnutým rozsudkom bola konštatovaná bezúročnosť aj bezpoplatkovosť úveru poskytnutého žalobcom. Napadnutý rozsudok explicitne dôvodil uplatnením predmetnej sankcie a na jej podklade aj priznal žalobcom nárok titulom údajného bezdôvodného obohatenia. Inými slovami žiaden poplatok by žalovanému v 1. rade nemal patriť, pretože úver bol vyhlásený za bezpoplatkový a k vráteniu poplatkov už zaplatených bol zaviazaný v rámci povinnosti uloženej výrokom napadnutého rozsudku. Za týchto okolností je absolútne nezrozumiteľné ako mohla byť určená neprijateľnosť zmluvných podmienok o poplatkoch, o ktorých pritom ten istý rozsudok vyslovil, že na ich zaplatenie nie je nárok kvôli sankcii bezpoplatkovosti úveru. Žalobná požiadavka na súdny prieskum zmluvných podmienok stratila totiž vo svetle označenej sankcie akékoľvek opodstatnenie a stala sa úplne akademickou a redundantnou, čo by malo automaticky vylučovať, aby sa ňou súd zaoberal.

Rozhodnutiu v otázke neprijateľnosti zmluvných podmienok o poplatkoch je potrebné vytknúť aj hrubé porušenie práva žalovaného v 1. rade na spravodlivé súdne konanie v tom smere, že súd prvej inštancie vôbec neaplikoval relevantné právne normy. Z odôvodnenia je úplne očividné, že právne normy, ktoré zakotvujú pravidlá významné pre rozhodnutie v príslušnom merite, vôbec použité neboli, naopak boli znova nahradené úplne svojvoľnými názormi, ktoré nemajú v platnom práve žiadnu oporu. Vnútroštátna úprava, vrátane ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka je totiž transpozíciou relevantného práva Európskej únie, predovšetkým Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Jednou z tomu zodpovedajúcich požiadaviek je, aby rozhodnutie súdu reflektovalo aj judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, ktorá bola sformovaná za účelom jej záväzného výkladu. Súdny dvor EÚ opakovane artikuloval presné pravidlá a kritéria, ktoré je potrebné zapojiť pri posudzovaní jednotlivých znakov hypotézy právnej normy, na základe ktorej možno určitú zmluvnú podmienku označiť za neprijateľnú. V tejto súvislosti sa poukázalo na rozsudok zo dňa 14.03.2013 vydaný vo veci C 415/11 a na rozsudok zo dňa 16.01.2014 vydaný vo veci C-226/12.

Z odôvodnenia vonkoncom nie je zrejmé, ako bola zmluvná úprava konfrontovaná s právnym postavením, ktoré by spotrebiteľom vyplývalo zo všeobecných záväzných právnych predpisov a v komparácii s ktorým by ich zmluvná pozícia mala byť zásadne nevýhodnejšia. Nemožno zistiť, ako boli vytknuté zmluvné podmienky posudzované v kontexte povahy finančnej služby, ktorá bola predmetom uzavretej zmluvy a už vôbec nie aké bolo ich postavenie v rámci celého obsahu záväzkového

vzťahu. Súd sa neunúval skúmať ostatné ustanovenia zmluvy a jej príloh a teda ako príslušné zmluvné podmienky obstoja v komplexe všetkých práv a povinností zmluvných strán. Je vylúčené vysloviť záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky len na podklade jej izolovaného hodnotenia bez zreteľa na celý obsah zmluvy. Napadnutý výrok určite nie je výsledkom riadneho a zákonného postupu. Aplikácia relevantných právnych noriem bola opäť nahradená subjektívnymi domnienkami sudkyne, bezpodmienečná viazanosť zákonom ustúpila jej vlastným hodnotovým predstavám, ktorých zrejším spoločným menovateľom je rezignácia na neutralitu a nekritické protežovanie finančných spotrebiteľov. Neboli vykonané žiadne testy spotrebiteľskej prijateľnosti skúmaných zmluvných ustanovení, ako vyplývajú najmä z únijnej judikatúry a viaceré zásadné aspekty hmotnoprávných noriem boli úplne vynechané. Vo všetkých mysliteľných ohľadoch je príslušný výrok napadnutého rozsudku opäť výrazom justičnej svojvôle, keď zákon jednoducho vôbec nebol aplikovaný a uprednostnili sa povrchné zjednodušenia, aby sa aspoň nejakým odôvodnil ten správny enuciát. Došlo tak k závažnému zásahu do zaručeného práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého kategorickým pilierom je legitímne očakávanie, ktorejkoľvek strany sporu, že orgán verejnej moci bude postupovať a rozhodovať striktne v súlade so zákonom.

Prechodné ust. § 879p Občianskeho zákonníka pritom jednoznačne uvádza, že ust. § 53 ods. 4 písm. s) a t), § 53 ods. 7 a § 614a sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13. júnom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 13. júnom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných do 12. júna 2014, ak nie je ustanovené inak. Nemôže byť žiadnej pochybnosti, že nárok banky na poplatky vznikol a bol aj plne uspokojený zo strany žalobcov už pred rokom 2014. Ak za týchto okolností súd prvej inštancie dôvodil, že išlo od začiatku o neprijateľnú zmluvnú podmienku, aplikoval právnu normu v ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka v znení účinnom až odo dňa 13.06.2014 neprijateľne retroaktívnym spôsobom, hrubo zasahujúcim do základných princípov právneho štátu vylučujúcich takéto pôsobenie právnych noriem.

V konaní bola prednesená veľmi podrobná a komplexná obrana, prečo neprichádzal do úvahy prieskum zmluvných podmienok o poplatkoch ako cenových dojednaní, ku ktorej obrane napadnutý rozsudok nevyjadril vôbec žiadne stanovisko. Naopak, vykonaným prieskumom porušil ďalšie kategorické pravidlá vnútroštátnej i komunitárnej regulácie.

V slovenskej legislatívnej realite prieskum cenového dojednania prichádzal do úvahy iba za predpokladu, že by bol v zmluve vyjadrený spôsobom, ktorý je netransparentný (určito a jasne, zrozumiteľne). Zmluva uzavretá so žalobcami hneď v úvodnom ustanovení uvádzala, že spracovateľský poplatok 2.699,- Sk bude uhradený z prostriedkov úveru a výška poplatku za správu úveru bude predstavovať 60,- Sk mesačne. Príslušné poplatky boli teda prezentované najzrozumiteľnejším možným spôsobom, uvedením ich presnej výšky. Takisto neboli schované na nečakanom mieste zmluvy, ani neboli uvedené menším písmom v porovnaní s inými časťami textu zmluvy.

Oba spochybnené poplatky povinne vstupovali do výpočtu tak celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom, ako aj do údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov. Tieto ukazovatele boli pritom obligatónnymi náležitosťami zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom dňa 04.06.2008), pričom boli určené na to, aby spotrebiteľ mohol bez ťažkostí porovnať konkurenčné ponuky na trhu a prijať kvalifikované ekonomické rozhodnutie o uzavretí zmluvy. Keďže zmluva uzavretá so žalobcami obsahovala obe predmetné náležitosti, je absolútne vylúčené presadzovať, že dojednanie o poplatkoch by akokoľvek degradačne pôsobilo na schopnosť spotrebiteľov posúdiť všetky potrebné parametre úveru.

V rozsudku nebola zohľadnená ani ďalšia prekážka, prečo nie je možné zmluvné dojednania o poplatkoch podrobiť prieskumu spotrebiteľskej prijateľnosti. Vyplýva to z ust. článku 1 ods. 2 Smernice 93/13, podľa ktorého zmluvné podmienky, ktoré odrážajú ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov nepodliehajú spotrebiteľskému prieskumu. Takáto výluka z prieskumu sa zakladá na premise, že vnútroštátny zákonodarca prijíma iba také právne normy, ktoré sú dostatočne vyvážené a nespočívajú

na zneužití hospodárskej prevahy podnikateľov a plne zodpovedá výkladovému pravidlu v 13. bode odôvodnenia Smernice 93/13. Zmluvné podmienky zodpovedajúce platnému právu sú preto vylúčené zo súdnej kontroly prijateľnosti ako výslovne judikoval Súdny dvor Európskej únie napríklad v rozsudku zo dňa 23.10.2014 v spojených veciach C-359/11. Rovnako tak urobil v rozsudku zo dňa 09.07.2020 vo veci C-81/19. Všeobecný súd teda nie je oprávnený hodnotiť zákonné ustanovenie z hľadiska jeho spotrebiteľskej prijateľnosti, ani z takého prieskumu vyvodzovať právne závery k zodpovedajúcej zmluvnej úprave. Práve naopak, je v zmysle článku 144 Ústavy Slovenskej republiky bezpodmienečne viazaný zákonom. Právomocou preskúmať všeobecne záväzné právne predpisy je v slovenskom právnom poriadku nadaný výlučne Ústavný súd.

Súdny dvor EÚ v rozsudku zo dňa 03.10.2019 vo veci C-621/17 zreteľne vyslovil, že pri účtovaní poplatku nemusí byť špecifikované, aké služby sú poskytované ako jeho protihodnota.

Prvoinštančný súd sa vôbec nezmienil o záveroch uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, prijatých vo veci 7Cdo 268/2021, hoci na ne žalovaný v 1. rade výslovne upozornil podaním zo dňa 27.04.2022. V tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na to, že z označenia sporného poplatku vyplýva, že ide o poplatok za poskytnutie úveru, t.j. za úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie zmluvy a ktoré sú jeho internou záležitosťou a súčasťou jeho nákladov, teda za úkony veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru ako vypracovanie zmluvy a jej uzavretie a podobne. Poplatok za poskytnutie úveru predstavuje cenu za poskytovanie služby veriteľom, pričom možnosť jeho uplatňovania pripúšťa zákon č. 129/2010 Z.z. a táto možnosť vyplýva aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Nemožno teda v súvislosti s dojednaním poplatku za poskytnutie úveru dospieť k záveru o existencii nekalej zmluvnej podmienky.

Čo sa týka žalovaného v 2. rade tento vo svojom oprávnom prostriedku požadoval rozsudok vo výroku o uložení povinnosti zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade sumu vo výške 950 eur s prísl. a vo výroku o určení zmluvných podmienok za neprijateľné zmeniť a žalobu zamietnuť. Alternatívne požadoval rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zdôraznil, že z napadnutého rozhodnutia mu nie je zrejmé, na základe akých dôkazov mal súd v predmetnom prípade za preukázané, že platby, ktorých vydania sa žalobcovia domáhajú podanou žalobou, poukazovali práve žalobcovia, resp. niektorý z nich. Pokiaľ sa žalobcovia domáhajú vydania bezdôvodného obohatenia, potom bolo ich povinnosťou preukázať svoju aktívnu vecnú legitímáciu v konaní. Žalovaný v 2. rade zastáva názor, že na základe vykonaného dokazovania nedošlo k preukázaniu aktívnej vecne legitímácie žalobcov a bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je v tomto smere právne irelevantné, nakoľko žalobcovia nepreukázali, že by plnenia poskytoval ktorýkoľvek z nich. Predmet bezdôvodného obohatenia sa totiž musí vydať tomu, na úkor koho sa získal.

Z ustálenej judikatúry možno jednoznačne ustáliť, že začiatok plynutia premlčacej doby je viazaný vždy na deň, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu. V prípade opakovaného prijatia bezdôvodného obohatenia preto analogicky možno dospieť k záveru, že každé z týchto čiastkových prijatí bezdôvodného obohatenia má iný začiatok plynutia objektívnej, ako aj subjektívnej premlčacej doby, ktorý začína plynúť odo dňa poskytnutia toho-ktorého plnenia. V prípade viacerých plnení titulom bezdôvodného obohatenia tak plynie premlčacia doba pre každé jedno takto poskytnuté plnenie samostatne, nie až po prijatí posledného plnenia, ako to nesprávne uzavrel vo veci konajúci súd. S prihliadnutím k dátumu podania žaloby 30.04.2019, považuje žalovaný v 2. rade v súlade s ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka akékoľvek plnenie poskytnuté pred 30.04.2017 na jeho účet za premlčané. Prijatím posledného plnenia na účet žalovaného v 2. rade 05.03.2018 sa žalobcovia nemohli dozvedieť o skutkových okolnostiach potrebných k uplatneniu svojho práva na súde, nakoľko tieto poznali v prípade predchádzajúcich plnení už pred jeho poskytnutím, a preto nemožno od uvedeného dátumu ani počítat začiatok plynutia trojročnej objektívnej, resp. dvojročnej subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie všetkých plnení titulom bezdôvodného obohatenia na súde. Momentom úhrady každého jednotlivého individuálneho plnenia žalobcovia museli mať vedomosť o tom, kam a z akého dôvodu finančné prostriedky poukazujú, teda vedeli o skutkových okolnostiach potrebných k uplatneniu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia pred súdom, a preto odo dňa pripísania toho ktorého plnenia

žalovanému v 2. rade, resp. žalovanému v 1. rade, začala plynúť subjektívna dvojročná premlčacia lehota.

Žalovaný v 2. rade nesúhlasí ani so závermi ohľadom bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru poskytnutého na základe zmluvy a ani s určením neprijateľnosti zmluvných podmienok. Nesprávnymi sú závery, v zmysle ktorých by mal byť spotrebiteľ oboznámený s matematickým výpočtom ročnej percentuálnej miery nákladov. Uvedené závery sú v rozpore so zákonom a napokon aj v rozpore s aktuálnou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Rovnako nesprávnymi závermi sú aj závery, v ktorých súd konštatoval nesprávne uvedenú celkovú výšku poskytnutého úveru a ročnej percentuálnej miery nákladov z dôvodu, že spracovateľský poplatok bol na základe dohody zmluvných strán hradený z prostriedkov úveru. Nemožno sa preto stotožniť s tým, že žalobcovia nikdy nemali k dispozícii sumu vo výške 110.000,- Sk, nakoľko uvedené je v priamom rozpore s vykonaným dokazovaním, z ktorého vyplýva, že žalobcom bol poskytnutý na účet úver v plnej výške 110.000,- Sk, pričom z dôvodu dohody inkasa dohodnutých poplatkov bolo inkaso realizované a poplatok takýmto spôsobom zaplatený. Ak by inkaso nebolo dohodnuté, bolo by len na rozhodnutí žalobcov, či by poplatok zaplatili z prostriedkov úveru alebo vlastných prostriedkov. Zmluva obsahuje správny údaj o výške poskytnutého úveru a rovnako aj správny údaj ročnej percentuálnej miery nákladov a poskytnutý úver tak nemožno posúdiť ako bezúročný a bez poplatkov.

Zmluva o úvere je tzv. absolútnym obchodom a teda úverové zmluvy sa vždy budú vo svojej podstate spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov konania. Slovenský právny poriadok inštituuje odplatu za dojednanie záväzku poskytnúť úver výslovne pozná (§ 499 Obchodného zákonníka) a jeho používanie predpokladá a túto skutočnosť dlhodobo rešpektuje ako právna veda, tak aj súdna prax. V zmysle Smernice 93/13/EHS je teda dojednanie o odplate za poskytnutý úver vyňaté spod prieskumu súdu ohľadom prípadnej neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

K otázke, či je poplatok za poskytnutie úveru hlavným predmetom plnenia, žalovaný v 2. rade uviedol, že podstatou zmluvy o úvere je záväzok veriteľa poskytnúť peňažné prostriedky dlžníkovi a záväzok dlžníka tieto peňažné prostriedky veriteľovi vrátiť a v prípade, ak je dohodnutá, aj zaplatiť dohodnutú odplatu. Odplata za dojednanie záväzku poskytnúť úver preto vykazuje parameter hlavného predmetu. Zároveň je predmetné dojednanie bez akýchkoľvek pochybností cenovým dojednaním. Kumulatívne splnenie troch predpokladov výluky z prieskumu potencionalnej neprijateľnosti vylučuje spracovateľský poplatok.

Pokiaľ však ide o povahu poplatkov, ktoré tvoria cenu úveru, všetky poplatky a náklady, či iné zložky ceny súvisiace s úverom, boli dohodnuté v príslušnej zmluve o úvere a jej súčastiach, t.j. žalobcovia svojim podpisom na príslušnej zmluve s takýmito podmienkami, za ktorých bol žalovaný v 1. rade ochotný vstúpiť do zmluvného vzťahu, súhlasili.

Žalobcovia navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaných nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré, s výnimkou záveru o potrebe oboznámenia sa spotrebiteľa s matematickým výpočtom, na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN, v plnom rozsahu odkazuje.

Čo sa týka predpokladov pre výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy nevyplývalo, aby jednou z náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy bol konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. K uvedenému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 24.02.2021 sp. zn. 7Cdo 183/2020, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 7/2021 pod č. 86. Uvedená nesprávnosť vplyv na výrokovú časť rozsudku nemá.

Pokiaľ ide o námietky žalovaných o porušení ich práv na spravodlivé súdne konanie, s týmito nie je možné sa stotožniť.

Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom odmietnutia spravodlivosti.

Na rokovaní Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktoré sa uskutočnilo 03. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“.

Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, je potrebné považovať za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napr. vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém, prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok justičný omyl.

Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

Odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých prvoinštančný súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s ust. § 220 ods. 2 C.s.p.

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, prebral a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa

k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pod procesným postupom sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce podstatnosť žalobou uplatneného nároku.

Podľa ust. § 181 ods. 1,2 C.s.p., po vyvolaní veci a úkonoch podľa § 180 žalobca prednesie podstatný obsah žaloby a vyjadrení podľa § 167. Žalovaný má právo vyjadriť sa k prednesu žalobcu. Strana môže odkázať na svoje písomné podanie. Po úkonoch podľa ods. 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.

Vyššie uvedené ustanovenie je praktickým prevzatím už skôr platnej úpravy, podľa ktorej súd má eliminovať jav svojho pre strany prekvapujúceho rozhodnutia za pomoci ich upozornenia na možnosť použitia dosiaľ nepoužitého ustanovenia právneho predpisu, pokiaľ takéto ustanovenie považuje za relevantné a poskytnutia tiež možnosti, aby sa k možnému použitiu takéhoto ustanovenia vyjadrili. V prejednávanej veci pri rozhodovaní o veci samej prvoinštančný súd vychádzal z ustanovení tých právnych predpisov, z ktorých pri podávaní svojej žaloby vychádzala aj samotná žalobkyňa. Za takýchto okolností vydaný rozsudok nemožno označiť za prekvapivý.

Navyše, a to je potrebné osobitne zdôrazniť, predmetom konania bolo určenie neprijateľnosti dvoch zmluvných podmienok uvedených v zmluve o splátkovom úvere a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. Tieto zmluvné podmienky boli výslovne uvedené v zmluve o splátkovom úvere a medzi stranami sporu nebolo sporné ich znenie, teda obsah týchto zmluvných podmienok. Sporným bol len to, či tieto zmluvné podmienky mali charakter neprijateľných zmluvných podmienok alebo nie.

V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak Civilný sporový poriadok v ust. § 298 umožňuje súdu v rozsudku aj bez návrhu vysloviť neprijateľnosť určitej zmluvnej podmienky a dokonca v prípade uloženia povinnosti vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie priamo ukladá povinnosť uviesť vo výroku rozsudku znenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, je nepochybné, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

Medzi stranami sporu bola dňa 04.06.2008 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z.z. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou

zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacjej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväžiť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstojí ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka.

Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejme z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 - § 54 Občianskeho zákonníka. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ust. § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, priamo vyplýva aj z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej podmienky alebo nepriaznivé plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že predmetom konania môže byť i žaloba, ktorou sa spotrebiteľ domáha len určenia neprijateľnosti konkrétnej zmluvnej podmienky.

S určením určitej zmluvnej podmienky za neprijateľnú je spojený významný právny následok spočívajúci v tom, že dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, čo vyplýva z ust. § 53a Občianskeho zákonníka. Okrem uvedeného takéto určenie má význam aj pre spotrebiteľa, ktorý mal v konaní o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky úspech a to v tom, že mu vzniká možnosť uplatniť si ďalšie právo a to právo na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. K uplatneniu tohto práva totiž nemôže dôjsť kedykoľvek, nakoľko vzniká po tom, čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde.

Civilný sporový poriadok v ust. § 137 formou demonštratívneho výpočtu uvádza druhy žalôb. Oproti doterajšej právnej úprave sú v tomto ustanovení zakotvené viaceré zmeny. Ako konštatuje predkladateľ novej právnej úpravy, žaloby na plnenie upravené v písm. a) sú najčastejším druhom civilných žalôb.

Splnenie povinnosti môže vyplývať zo zákona, z právnych vzťahov, vrátane vzťahov deliktých, z medzinárodného európskeho práva, atď. Podľa predkladateľa nemalo zmysel špecifikovať v hypotéze právnej normy, z čoho povinnosť vyplýva tak, ako tomu bolo v predchádzajúcej právnej úprave. Nóvum spočívajúce v zavedení právnej normy obsiahnutej v písm. b) spočíva v rozlišovaní žalôb na splnenie povinnosti a žalôb na vyporiadanie práv typu bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podielové spoluvlastníctvo, neoprávnená stavba atď. Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a v písm. d), kde sa rozlišuje klasická určovací žaloba a žaloba o určenie inej právnej skutočnosti podľa písm. d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem aj tu platilo, že tento nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

Zákon č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov, ako aj Občiansky zákonník umožňovali spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýval z uvedených právnych predpisov.

Vo vzťahu k poplatku za správu úveru je potrebné poukázať na ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014 s prechodným ustanovením § 879p Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovením § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014.

V danom prípade ustanovenie zmluvy o splátkovom úvere upravujúce poplatok za správu úveru i po 13.06.2014 zostalo nezmenené a teda bol daný zákonný predpoklad pre určenie neplatnosti takéhoto zmluvného dojednania. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že úverový vzťah zo Zmluvy o úvere zo dňa 04.06.2008 trval i po 13.06.2014, nakoľko k úhrade poslednej splátky úveru došlo dňa 05.03.2018. Niet preto žiadneho dôvodu, aby na existujúci úverový vzťah nemalo byť aplikované ustanovenie § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka.

Právne bezvýznamný je poukaz na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-621/17 zo dňa 03.10.2019. Tento rozsudok sa týkal výkladu Smernice rady 93/13/EHS vo vzťahu k maďarskému právu a nie k právu platnému na území Slovenskej republiky. Navyše, v tomto rozhodnutí Súdny dvor Európskej únie v súvislosti s výkladom článku 4 ods. 2 a článku 5 Smernice rady 93/13/EHS vyslovil len to, že z požiadavky, podľa ktorej musí byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne, nevyplýva povinnosť, aby také zmluvné podmienky, o aké ide vo veci samej, ktoré neboli individuálne dohodnuté a sú obsiahnuté v zmluve o úvere uzatvorenej so spotrebiteľmi, pričom presne určujú sumu poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, ktoré znáša spotrebiteľ, spôsob ich výpočtu a dátum ich splatnosti, tiež podrobne špecifikovali všetky služby poskytované ako protihodnota dotknutých súm. Aj z tohto rozhodnutia vyplýva, že musí ísť o služby poskytované spotrebiteľom ako protihodnota súm obsiahnutých v zmluve o úvere. Teda musí ísť o služby sledujúce záujmy spotrebiteľa a nie dodávateľa. Explicitne je to vyjadrené v ust. § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné zmluvné podmienky sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa.

So záverom, podľa ktorého zmluva o splátkovom úvere neobsahuje údaje o celkovej výške úveru, teda náležitosť vyplývajúcu z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. e) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, je potrebné sa stotožniť. V prípade úveru vo výške 110.000,- Sk (3.651,33 eur) suma 2.699,- Sk (89,59 eur) predstavujúca spracovateľský poplatok mala byť, aj bola uhradená pri uzatváraní úverovej zmluvy z prostriedkov úveru. Je teda nepochybné, že žalovaný do spotrebiteľského úveru zahrnul i spracovateľský poplatok. Súčasťou celkovej výšky spotrebiteľského

úveru nie je spracovateľský poplatok, pretože uvedený poplatok treba považovať len za náklady spotrebiteľského úveru. Už samotný zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ustanovení § 2 písm. a) a písm. c) rozlišoval medzi spotrebiteľským úverom a celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom. Celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa rozumeli všetky náklady vrátane úroku a poplatkov, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný do celkovej výšky spotrebiteľského úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, ide o postup v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti veriteľa, ktorý mohol podstatne narušiť ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutiu úveru, pričom takéto konanie zákonodarca považuje za nekalú obchodnú praktiku a súčasne ju zakazuje. Žalobcom bol teda poskytnutý v skutočnosti úver nie vo výške 110.000,- Sk (3.651,33 eur), ale vo výške 107.301,- Sk (3.561,74 eur).

Ak zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 4 ods. 2 písm. e) vyžadoval, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala celkovú výšku a menu poskytnutého spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, je nepochybné, že celková výška úveru musela byť uvedená správne. S absenciou tejto náležitosti bola spájaná sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru (§ 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy).

Súdny dvor Európskej únie vo veci C-377/14 svojim rozsudkom zo dňa 21.04.2016 vyslovil, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48/ES, ako aj bod I prílohy 1 tejto Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V tomto rozsudku Súdny dvor Európskej únie skonštatoval, že ak pojem „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“ je vymedzený v článku 3 písm. h) Smernice 2008/48 ako „súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom“, vyplýva z toho, že pojmy „celková výška úveru“ a „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ sa vzájomne vylučujú a celková výška úveru preto nemôže zahrňovať sumy, ktoré vstupujú do celkových nákladov na úver pre spotrebiteľa. Do celkovej výšky úveru v zmysle článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 Smernice 2008/48 nemožno zahrnúť nijakú zo súm určených ako odmenu za záväzky dohodnuté z dôvodu predmetného úveru, ako sú administratívne poplatky, úroky, provízie a akékoľvek ďalšie poplatky, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť.

Nesprávne uvedená výška spotrebiteľského úveru má nepochybne vplyv aj na ďalšiu náležitosť zmluvy o úvere, vyplývajúcu z ust. § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, ktorou je ročná percentuálna miera nákladov. Ročnou percentuálnou mierou nákladov v súlade s ust. § 2 písm. d) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, sa rozumela sadzba, ktorá sa aplikovala na výpočet podľa prílohy tohto zákona z hodnoty celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný pri výpočte RPMN do celkovej výšky úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od výšky úveru. S neuvedením ročnej percentuálnej miery nákladov, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške, je spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v súlade s ust. § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 20.09.2018, vydaný vo veci C-448/17, v ktorom Súdny dvor EÚ uviedol, že článok 4 ods. 2 Smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu a jednak neuvádza úrokovú sadzbu, táto okolnosť je rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného ustanovenia.

Súdny dvor EÚ v tejto súvislosti dodal, že rovnako ako neuvedenie RPMN v zmluve o úvere sa musí posudzovať situácia, keď zmluva obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto RPMN, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu. Spotrebiteľ v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

Súdny dvor EÚ už pritom v súvislosti so Smernicou 87/102 rozhodol, že vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa sledovaný touto Smernicou pred nespravodlivými úverovými podmienkami a na to, aby sa mu umožnilo poznať všetky podmienky budúceho plnenia uzatvorenej zmluvy, článok 4 uvedenej Smernice vyžaduje, aby dlžník pri uzavretí zmluvy poznal všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

V súlade s článkom 4 ods. 1 a 2 Smernice 87/102 musí byť zmluva o úvere uzavretá písomne, pričom písomné vyhotovenie musí obsahovať uvedenie RPMN, ako aj uvedenie podmienok, za ktorých môže byť táto miera zmenená. Článok 1a tejto Smernice stanovuje metódu výpočtu RPMN a vo svojom ods. 4 písm. a) spresňuje, že sa musí vypočítať v dobe uzatvárania zmluvy. Táto informácia pre spotrebiteľa o celkových nákladoch úveru vo forme miery vypočítanej podľa jednotného matematického vzorca, má preto podstatný význam.

V dôsledku toho neuvedenie, resp. nesprávne uvedenie RPMN v zmluve o úvere môže predstavovať rozhodujúci prvok v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka tejto zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 Smernice 93/13. Ak to tak nie je, tento vnútroštátny súd je oprávnený posúdiť nekalú povahu takejto podmienky v zmysle článku 3 tejto Smernice. Spotrebiteľ v takejto situácii totiž nemožno považovať za takého, ktorý pri uzavretí zmluvy pozná všetky podmienky budúceho plnenia uzavretej zmluvy a v dôsledku toho za takého, ktorý pozná všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na rozsah jeho záväzku.

Zásadné stanovisko vo vzťahu k otázke, čo tvorí celkovú výšku spotrebiteľského úveru, vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku zo dňa 30.06.2022 sp. zn. 9Cdo 287/2021 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 4/2022 pod č. 49. Podľa tohto rozhodnutia, celkovú výšku spotrebiteľského úveru podľa § 2 písm. l) zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch predstavuje suma finančných prostriedkov reálne poskytnutá spotrebiteľovi veriteľom. Poplatok za poskytnutie úveru zrazený z istiny hneď pri uzavretí zmluvy nemožno zahrnúť do celkovej výšky spotrebiteľského úveru. Aj keď išlo o rozhodnutie prijaté v súvislosti so zákonom č. 129/2010 Z.z., pri rovnakom pojme „celková výška spotrebiteľského úveru“ použitom aj v ustanovení § 4 ods. 2 písm. e) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, je aplikateľné i na prejednávajúcu vec. Navýšenie celkovej výšky úveru o poplatok za poskytnutie úveru má zároveň aj následok, že sa bude úročiť nielen poskytnutý úver, ale aj poplatok za jeho poskytnutie a tým pádom dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. Zmluvné dojednanie umožňujúce veriteľovi hneď pri uzavretí zmluvy zraziť poplatok za poskytnutie úveru z istiny, je okolnosťou vyvolávajúcou nielen sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ale zároveň predstavuje aj neprijateľnú zmluvnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

V súvislosti s premlčaním je potrebné zdôrazniť, že aj právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne, na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci

objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobcovia vstupovali do zmluvného vzťahu so žalovaným v 1. rade ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným v 1. rade predložená a vopred predložená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 258/2001 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky, žalobcovia ako priemerní spotrebiteľia nemohli ani len predpokladať, že žalovaným v 1. a 2. rade uhrádzali aj peňažné plnenia, na ktoré im zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla o tom vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobcovia v čase úhrady poslednej splátky nemali vedomosť o tom, že poskytujú i plnenia, na ktoré žalovaným v 1. a 2. rade nárok nevznikol. Ustanovenie § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy neumožňovalo veriteľovi požadovať od spotrebiteľa úroky alebo poplatky pri absencii náležitostí zmluvy podľa ust. § 4 ods. 2 písm. e) a j) tohto zákona. Napriek uvedenému zákonnému ustanoveniu žalovaní v 1. a 2. rade prijímali od žalobcov nimi uhrádzané úroky a poplatky, ktoré im v zmysle zákonnej úpravy nepatrili.

O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaných v 1. a 2. rade sa žalobcovia podľa vlastného vyjadrenia dozvedeli od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, k čomu predložili aj prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 04.04.2019. Podľa tohto prehlásenia žalobcovia pri osobnom stretnutí dňa 31.10.2018 boli informovaní, že zmluva je bezúročnou a bez poplatkov a taktiež obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Zároveň žalobcom bolo odporúčané obrátiť sa ohľadom právnych služieb na advokáta, ktorý posúdi právnu stránku veci. Následne dňa 31.10.2018 žalobcovia splnomocnili svojim zastupovaním advokáta JUDr. Igora Šafranka. O pravdivosti predloženého prehlásenia nemá žiadne pochybnosti ani odvolací súd.

Prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 04.04.2019 má charakter listiny, pričom tento dôkazný prostriedok je upravený v ust. § 204 C.s.p.

Podľa článku 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, pričom žiadny dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu.

Okrem základných princípov je hodnotenie dôkazov upravené v ust. § 191 C.s.p. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

Hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa tu zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane sporu bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých stranou sporu v opačnom procesnom postavení, než je strana sporu, ktorá nespĺnila alebo nedostatočne splnila svoju dôkaznú povinnosť. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamena automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie zodpovednosť strany sporu za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie strany sporu. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tej strane, na ktorej predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t.j. zodpovednosť za preukázanie skutočnosti významných z hľadiska hmotného práva.

V prejednávanej veci žalobcovia dostatočným spôsobom preukázali dôvodnosť nimi uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Za zásadný a rozhodujúci dôkaz podporujúci tvrdenia žalobcov o nadobudnutí vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaných v 1. a 2. rade odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, považuje prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 04.04.2019. Žalovaní v 1. a 2. rade ničím právne významným obsah tohto prehlásenia nespochybnili.

Zásadné stanovisko k plynutiu premlčacej lehoty vyslovil Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 22.04.2021 vo veci C-485/19. Podľa tohto rozsudku, zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

Súdny dvor EÚ v tomto rozhodnutí pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdného dvora v prípade neexistencie pravidiel únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom únie (zásada efektivity).

Pokiaľ ide konkrétne o zásadu efektivity, o ktorú ako jedinú ide v prejednávanej veci, z judikatúry Súdného dvora EÚ vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska je v prípade potreby potrebné zohľadniť zásady,

ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, ako sú napr. ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania.

Súdny dvor tiež spresnil, že povinnosť členských štátov zabezpečiť efektivitu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, zahŕňa, osobitne pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo Smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany zakotvenú tiež v článku 47 Charty, ktorá osobitne platí pre procesné podmienky žalôb založených na takýchto právach.

S prihliadnutím na tieto skutočnosti je potrebné preskúmať, či vnútroštátne pravidlo premlčania, aké je uvedené v bode 51 tohto rozsudku, možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, pričom toto preskúmanie sa musí týkať nielen dĺžky lehoty, o ktorú ide vo veci samej, ale aj podmienok jej uplatnenia, vrátane právnej skutočnosti zvolenej pre začatie jej plynutia.

V prvom rade, pokiaľ ide o námietku premlčacej lehoty voči žalobám podaným spotrebiteľmi na uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú z práva únie, je potrebné uviesť, že takéto pravidlo nie je samo o sebe v rozpore so zásadou efektivity, pokiaľ jeho uplatnenie v praxi neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práv priznaných osobitne Smernicami 93/13 a 2008/48.

Súdny dvor EÚ už totiž uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom únie.

Konkrétnejšie Súdny dvor EÚ už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremlčuje a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, pričom musia byť dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

V druhom rade pokiaľ ide o stanovenú dĺžku skúmanej premlčacej lehoty, ktorá je v tomto prípade 3 roky, Súdny dvor EÚ rozhodol, že pokiaľ je táto lehota stanovená a vopred známa, zdá sa, že lehota v takomto rozsahu je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama o sebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity.

Pokiaľ však ide v treťom rade o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty, za okolností o aké ide vo veci samej, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo únie, v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť.

Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky.

V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo Smernice 93/13 alebo zo Smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú ich rozsah.

Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 až 73 svojich návrhov, zmluvy o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto, ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, takže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote do 3 rokov od dátumu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva Smernica 93/13 alebo Smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity.

Okrem toho ako uviedol generálny advokát v bodoch 87 a 89 svojich návrhov, úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim z ustanovení Smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehotu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

V prejednávanej veci, ako to vyplýva z vyššie uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, je neprípustné od spotrebiteľa vyžadovať, aby v prípade dlhodobých úverových vzťahov podal žalobu v lehote troch rokov od momentu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu sa veriteľa postupnými platbami spotrebiteľa v priebehu dlhšie trvajúceho časového obdobia.

V danom prípade uzatvorená zmluva o splátkovom úvere tvorila jeden celok a žalobcovia z titulu tejto zmluvy uhrádzali žalovaným plnenia v priebehu niekoľkých rokov, pričom poslednú úhradu zrealizovali dňa 05.03.2018. Ak žalovaní v 1. a 2. rade dlhodobo získavali bezdôvodné obohatenie prijímaním plnení bez právneho dôvodu, nárok žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia musí rovnako ako zmluva o splátkovom úvere, z ktorej tento nárok vznikol, tvoriť jeden celok. V takomto prípade premlčacie doby začínajú plynúť až po skončení bezdôvodného obohacovania sa. K poslednej úhrade zo strany žalobcov došlo dňa 05.03.2018 a teda až týmto dňom sa bezdôvodné obohacovanie skončilo. Žaloba na súde bola podaná dňa 30.04.2019, teda pred uplynutím akejkoľvek z lehôt upravených v ust. § 107 Občianskeho zákonníka.

Navyše, a to je potrebné osobitne zdôrazniť, Súdny dvor Európskej únie vo veci C-485/19 vyslovil neprijateľnosť viazania trojročnej premlčacej doby na okamih uskutočnenia platieb. Trojročná premlčacia doba je v slovenskom právnom poriadku upravená výlučne v ust. § 107 ods. 2 upravujúcom objektívnu premlčaciu dobu. To znamená, že aj v prípade tejto objektívnej premlčacej doby začatie jej plynutia nemožno viazať na moment vzniku bezdôvodného obohatenia. Ak moment vzniku bezdôvodného obohatenia nie je právne významný pre začiatok plynutia premlčacej doby, k premlčaniu môže dôjsť len v dôsledku uplynutia subjektívnej premlčacej doby upravenej v ust. § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ ide o námietku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov na podanie žaloby, túto žalovaní v 2. rade podložil ničím nepotvrdenými domnienkami, z ktorých sa nedá zistiť ani to, kto a z akých dôvodov by mal uhrádzať úver poskytnutý žalobcom. Z obsahu spisu vôbec nevyplýva, aby niekto iný než žalobcovia si plnil povinnosti vyplývajúce z úverovej zmluvy.

S prihladením na uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Zároveň v odvolacom konaní úspešným žalobcom bola priznaná i náhrada trov odvolacieho konania proti žalovaným v 1. a 2. rade v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).